

สำรวจสถานภาพรูปแบบการสอนอ่านวรรณคดีไทยจากงานวิจัย ระหว่างปี พ.ศ.2547 - 2561

Explore Status Teaching Model for Reading Skills in
Thai Literature From Research during 2004 – 2018

ยuthichai อุกการดี¹ มาโนช ดินลานสกุล² ปริญญากรณ์ ชูแก้ว³

Yutthichai5119@gmail.com¹

Yutthichai Uppakandee¹ Manosh Dinlansakun² Pariyakorn Chukaew³

¹นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹Undergraduate students of Thai Language Bachelor,
Faculty of Education, Thaksin University

²Assistant professor of Thai Language Bachelor, Faculty of Humanities and
Social Sciences, Thaksin University

³Professor of Thai Language Bachelor,
Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University

บทคัดย่อ

บทความสำรวจสถานภาพรูปแบบการสอนอ่านวรรณคดีไทยจากงานวิจัย ระหว่างปี พ.ศ.2547 - 2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านวรรณคดีไทยจากงานวิจัย ระหว่างปี พ.ศ.2547 - 2561 โดยผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวม และคัดเลือกข้อมูลตามขอบเขตระยะเวลาที่กำหนดจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย

(Thailis) ฐานวิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒฐานวิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยศิลปากร และรายงานการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ปี 2561 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปากฎงานวิจัยทั้งหมด 18 เรื่อง เป็นวิจัย 17 เรื่อง และบทความวิจัย 1 เรื่อง โดยผู้ศึกษาแบ่งการศึกษารูปแบบการสอนตามลักษณะการอ่านที่พบจากงานวิจัย ออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ การศึกษาตามลักษณะการอ่านจับใจความ การศึกษาตามลักษณะการอ่านเพื่อความเข้าใจ การศึกษาตามลักษณะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ และการศึกษาตามลักษณะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ซึ่งผลการศึกษาแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านวรรณคดีไทยที่เป็นที่นิยมในช่วงระยะเวลาดังกล่าว คือ รูปแบบการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ซึ่งใช้พัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ และการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ สำหรับผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) และระดับปริญญาตรี

คำสำคัญ : รูปแบบการสอน วรรณคดี การอ่าน

Abstract

The Article Explore Status Teaching model for reading skills in Thai literature from research during 2004 - 2018. The purpose to collect analyze and synthesize about teaching model developed skills in reading Thai literature from the research during the year 2004 - 2018. The study collected and choose information on the scope and selection period. From Thai thailis base, thesis of Silpakorn University And The National and International Graduate Research Conference 2018 of Suan Sunandha Rajabhat University. The study appear that a total 18 research by 17 researchs and 1 article. The study divided the teaching model based follow reading findings into 4 varieties such as Education based on the reading comprehension, Education based on the reading comprehension, A study based on the critical reading and A study based on critical reading. The study teaching model to improve the skills popular Thai literature during the period. Teaching model based on the theory of reader response. Which is used to improve reading comprehension. And critical reading Students of Primary Education (Prathomsuksa 6), Secondary Education (Matthayommasuksa 2 and Matthayommasuksa 3) and a bachelor's degree.

Keywords : Teaching Model, Literature, Reading

บทนำ

วรรณคดี เป็นผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากการใช้ภาษาในการถ่ายทอดเรื่องราวของสังคมชาติบ้านเมือง ศิลปวัฒนธรรมผ่านภาษาที่เรียงร้อยและเรียบเรียงอย่างสละสลวย เป็นเครื่องมือที่แสดงถึงควมมีอารยธรรมของประเทศชาติ ดังที่ พระยาอนูมานราชชน (2516 : 32) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีว่า “โลกจะเจริญก้าวหน้ามาได้ไกลก็เพราะวิทยาศาสตร์ แต่ถ้าพึ่งวิทยาศาสตร์ เท่านั้นไม่ครอบคลุมไปถึงความเป็นไปในชีวิตที่มีอารยธรรมและวัฒนธรรมสูง เราต้องมีศาสนา เราต้องมีปรัชญา เราต้องมีวรรณคดีด้วยสิ่งเหล่านี้ย่อมนำมาแต่ความดีงาม นำความบันเทิงมาให้แก่จิตใจให้เราคิดงามเห็นงาม”

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานปีพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดการเรียนการสอนวรรณคดีในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมและตรงกับมาตรฐานตัวชี้วัดที่ ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงอีกทั้งในระดับอุดมศึกษาก็ได้บรรจุวรรณคดีไว้เป็นวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ ซึ่งประกาศลงในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย ปีพุทธศักราช 2554 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวรรณคดีมีความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา และการเรียนการสอนวรรณคดีให้ถ่องแท้จะทำให้เกิดประโยชน์หลายด้านรวมทั้งได้เรียนรู้วัฒนธรรม การใช้ภาษาและภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทย

การเรียนการสอนวรรณคดีนั้นสามารถเชื่อมโยงกับทักษะทางการอ่านได้ เพราะผู้เรียนต้องทำความเข้าใจ วิเคราะห์ ประเมินค่าและสามารถนำข้อคิดจากวรรณคดีไปประยุกต์ใช้ ดังที่ วัชรพล วิบูลยศรีน (2561 : 25-27) ได้กล่าวถึงตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะด้านวรรณคดีและวรรณกรรมของผู้เรียนไว้ว่า “เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แล้ว ผู้เรียนเข้าใจ สามารถสรุปข้อคิด และแสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีที่อ่านได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้เรียนเข้าใจ เห็นคุณค่าและนำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้ได้จริงเมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนสามารถสรุปเนื้อหา วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรม พร้อมทั้งสรุปความรู้ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และเมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์วิจารณ์ รู้และเข้าใจลักษณะเด่นของวรรณคดี ประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ และนำข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง” จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนวรรณคดีจะมีความสัมพันธ์กับทักษะการอ่าน ซึ่งขั้นของการอ่านที่มีความเชื่อมโยงกับการอ่านวรรณคดีเริ่มตั้งแต่การอ่านเพื่อความเข้าใจ การอ่านจับใจความ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และการอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์

ทักษะการอ่านวรรณคดีที่กล่าวมาข้างต้นจะมีความสอดคล้องกับลำดับขั้นการพัฒนาทักษะการอ่าน ซึ่งอยู่ในขั้นถ่ายโยงความรู้จนถึงขั้นวุฒิภาวะระดับสูงตามแนวคิดของ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2542 : 11 -13 ที่ได้อธิบายถึงลำดับขั้นการพัฒนาทักษะการอ่านไว้ว่า “ขั้นถ่ายโยงความรู้ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นกระบวนการสอนอ่านจับใจความสำคัญ และทำความเข้าใจเรื่องราว ชั้นวุฒิภาวะระดับกลาง เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะเริ่มการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และชั้นวุฒิภาวะระดับสูง เริ่มตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป การอ่านในขั้นนี้จะเป็นการอ่านระดับสูง ผู้อ่านต้องมีเทคนิค มีวิธีการอ่านรู้คำศัพท์วิชาการขั้นสูง รู้วิธีการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ” ดังนั้นทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ การอ่าน

จับใจความ การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ การอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์จึงมีความ สอดคล้องกับลำดับขั้นพัฒนาทักษะการอ่านและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการ เรียนการสอนวรรณคดีอีกทั้งการอ่านก็ย่อมเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนา ไปสู่ทักษะอื่น ๆ ต่อไป

การสอนอ่านวรรณคดีจะมีประสิทธิภาพได้ก็ด้วยครูผู้สอนสามารถนำ เนื้อหามาประยุกต์ใช้กับรูปแบบการสอนได้อย่างเหมาะสมและลงตัวจึงจะทำให้ การสอนอ่านวรรณคดีเกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียนสูงสุด ทิศนา แคมมณี (2561: 222) ได้อธิบายเกี่ยวกับรูปแบบการสอนไว้ว่า คือ “สภาพหรือลักษณะของการ จัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีการจัดกระบวนการโดยอาศัยวิธี สอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้าไปช่วยทำให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็น ไปตามหลักการที่ยึดถือ”

เมื่อรูปแบบการสอนเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอน วรรณคดีเกิดประสิทธิภาพได้ก็ย่อมเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้การเรียนการสอน วรรณคดีไม่เกิดประสิทธิภาพได้เช่นกัน ดังที่ประภาศรี สีหอำไพ (2524 : 350) กล่าวถึงปัญหาทั่วไปของการสอนวรรณคดีสรุปได้ว่า “วิธีสอนของครูไม่เร้าใจ ก่อ ให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนโดยผู้สอนมักจะมุ่งสอน “อ่านเอาเรื่อง” เพื่อ ให้นักเรียนเรียนด้วยวิธีท่องจำให้ได้เนื้อหาตามหลักสูตรเท่านั้น ซึ่งผลเสียของ การอ่านเอาเรื่องก็คือ นักเรียนเห็นเป็นเรื่องไร้สาระและล้าสมัย เกิดทัศนคติที่ไม่ ดีต่อการศึกษาวรรณคดียิ่งกว่านั้นการเรียนการสอนวรรณคดีส่วนใหญ่ผู้สอนมัก จะเป็นผู้นำจนกลายเป็นการจำกัดขอบเขตหรือปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ วิจารณ์ญาณ” ดังนั้นรูปแบบการสอนจึงมีผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของ ผู้เรียนเป็นอย่างมาก

ดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าทักษะการอ่านมีความสำคัญต่อการเรียนการ

สอนวรรณคดีไทย อีกทั้งยังเป็นทักษะพื้นฐานต่อการพัฒนาไปยังทักษะอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการอ่านวรรณคดีไทยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด และวิธีที่จะพัฒนานักเรียนได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับรูปแบบการสอนที่เหมาะสมของครูผู้สอนผู้ศึกษามีความสนใจสำรวจสถานภาพรูปแบบการสอนดังกล่าว จึงเก็บรวบรวมงานวิจัยจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย (Thailis) ฐานวิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒฐานวิทยานิพนธ์มหาวิทยาศิลปากร และรายงานการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ปี 2561 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่มีความเกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางการอ่านวรรณคดีไทยเพื่อศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการสอนวรรณคดีไทยระหว่างปี พ.ศ. 2547 - 2561 ว่าแนวโน้มรูปแบบการสอนใดเป็นที่นิยมมากที่สุดในการสอนที่พัฒนาทักษะทางการอ่านวรรณคดี และรูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมกับการอ่านในลักษณะใด และผู้เรียนในระดับใดบ้าง นอกจากนี้ก็เพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาการสอนอ่านวรรณคดีไทย เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์งานวิจัยมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนอ่านวรรณคดีต่อไปในอนาคต

รูปแบบการสอนอ่านวรรณคดีไทยจากงานวิจัย ระหว่างปี พ.ศ. 2547 - 2561

การสำรวจสถานภาพรูปแบบการสอนอ่านวรรณคดีไทยระหว่างปี พ.ศ. 2547 - 2561 เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลแนวโน้มรูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางการอ่านวรรณคดีไทยผู้ศึกษาสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งหมด 18 เรื่อง เป็นงานวิจัย 17 เรื่อง และบทความวิจัย 1 เรื่อง โดยแบ่งรายละเอียดการสังเคราะห์ออกเป็น 4 ประเด็น ตามลักษณะการอ่านที่พบในงานวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาตามลักษณะการอ่านจับใจความ

จากการเก็บข้อมูลรูปแบบการสอนจากงานวิจัยผู้ศึกษาพบรูปแบบการสอนวรรณคดีที่พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านจับใจความ จำนวน 1 รูปแบบ คือ งานวิจัยของปฐมาภรณ์ สุกใส ศึกษาเรื่องผลของการสอนโดยใช้กลวิธี อาร์ อี เอ พี ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและการเขียนย่อความในวิชาภาษาไทย ในปี พ.ศ. 2559 สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งใช้กลวิธี อาร์ อี เอ พี พัฒนาทักษะการอ่านจับใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ สังข์ทอง ตอนกำเนิดพระสังข์ นิทานเรื่องกระเช้าสีดา บทอาขยานวิชาเหมือนสินค้า และเพลงชาติไทย จะเห็นได้ว่าจากการสังเคราะห์รูปแบบการสอนอ่านวรรณคดีที่พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านจับใจความ ระหว่างปี พ.ศ. 2547 - 2561 พบเพียงรูปแบบการสอนเดียวเท่านั้น คือ รูปแบบการสอนโดยใช้กลวิธี อาร์ อี เอ พี ซึ่งใช้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขอบเขตด้านเนื้อหาทั้งหมด 4 เรื่อง สถาบันที่ทำการศึกษา เรื่องนี้คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. การศึกษาตามลักษณะการอ่านเพื่อความเข้าใจ

จากการเก็บข้อมูลรูปแบบการสอนจากงานวิจัยผู้ศึกษาพบรูปแบบการสอนอ่านวรรณคดีที่พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ จำนวน 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) รูปแบบการสอนตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน (2) รูปแบบการเรียนรู้คำศัพท์ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน (3) รูปแบบการสอนโดยกลวิธี มัลติพาร์ท และ (4) รูปแบบการสอนโดยใช้เทคนิค CIRC

2.1 รูปแบบการสอนตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน

เป็นรูปแบบการสอนที่พบมากถึง 4 ปี โดยใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ได้แก่ (1) งานวิจัยของพรทิพย์ ศิริสมบูรณ์เวชศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของ

ผู้อ่านเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองต่อวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดไตร่ตรอง ในปี พ.ศ. 2547 สังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งใช้ทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ ลิลิตพระลอ มัทนะพาธา เวณิสวานิช และลิลิต นิทราชาคริต (2) งานวิจัยของปาริชาติ ตามวงศ์ ศึกษาเรื่องผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและเจตคติต่อวรรณกรรมล้านนา ในปี พ.ศ. 2550 สังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งมีการใช้ทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ วรรณกรรมล้านนาเรื่อง นกกระจาบกำพร้าวตอง เจ้าสุวัตรกับนางบัวคำ น้อยไชยา และหงส์หิน (3) งานวิจัยของเนตรนภา ประสิทธิ์ ศึกษาเรื่องผลการเรียนตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีร้อยกรอง ในปี พ.ศ. 2553 สังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีการใช้ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ รามเกียรติ์ ตอนบทพากย์เอราวัณ และอิศรญาณภาพิต (4) งานวิจัยของจิตรลดา คำนวนสิน ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบหนังสือวรรณคดีไทยอิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเชียลมีเดียตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน ในปีพ.ศ. 2556 สังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งใช้ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ นิทานทองอิน ตอนนางนากพระโขนง สุภาชิตสอนหญิง และขุนช้างขุนแผน ตอนกำเนิดพลายงาม

2.2 รูปแบบการเรียนรู้คำศัพท์ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน ผู้ศึกษาพบรูปแบบการสอนโดยการเรียนรู้คำศัพท์ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านในการใช้พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจเพียงหนึ่งปีเท่านั้น คืองานของเพชร วิจิตรนาวิน ศึกษาเรื่องผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้คำศัพท์ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีและความคงทนในการเรียนรู้ ในปีพ.ศ. 2551 สังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งใช้รูปแบบการเรียนรู้คำศัพท์ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ นิราศภูเขาทอง โคลงโลกนิติ กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน สุภาพิตพระร่วง และกาพย์พระไชยสุริยา

2.3 รูปแบบการสอนโดยใช้กลวิธีมัลติพาร์ท ผู้ศึกษาพบรูปแบบการสอนโดยใช้กลวิธีมัลติพาร์ทในการพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจเพียงหนึ่งปีเท่านั้น คืองานของจิรวรรณ อิศระพงศ์ไพศาล ศึกษาเรื่องผลของการสอนวรรณคดีไทยโดยใช้กลวิธีมัลติพาร์ทที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ การเขียนเรียงความทางวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ในปีพ.ศ.2555 สังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งใช้กลวิธีมัลติพาร์ทพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ เรื่องรามเกียรติ์ ตอน นารายณ์ปราบนนทก กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า และโคลงสุภาพิตพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

2.3 รูปแบบการสอนโดยใช้เทคนิค CIRC ผู้ศึกษาพบรูปแบบการสอนโดยเทคนิค CIRC ในการพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจวรรณคดีเพียงหนึ่งปีเท่านั้น คือ งานวิจัยของมะลิวัลย์ พรนิคม ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวรรณคดีไทยโดยใช้เทคนิค CIRC ในปี พ.ศ. 2559 สังกัดมหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งมีการใช้เทคนิค CIRC พัฒนาทักษะการอ่าน

เพื่อความเข้าใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ เรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง

จะเห็นได้ว่าจากการสังเคราะห์รูปแบบการสอนอ่านวรรณคดีที่พัฒนาทักษะทางการอ่านเพื่อความเข้าใจระหว่างปีพ.ศ. 2547 - 2561 พบรูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยมีแนวโน้มไปทางรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เพราะพบมากที่สุดถึง 4 ครั้ง (พ.ศ. 2547, 2550, 2553, 2556) และใช้พัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนได้ถึงสามระดับชั้น คือ ระดับชั้นประถมศึกษา (ประถมศึกษาปีที่ 6) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) และระดับปริญญาตรี ด้านขอบเขตทางด้านเนื้อหาได้แบ่งเป็นวรรณคดี 17 เรื่อง วรรณกรรมล้านนา 5 เรื่อง และนิทาน 1 เรื่อง นอกจากนี้ในส่วนของสถาบันที่พบการศึกษา รูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางการอ่านเพื่อความเข้าใจวรรณคดี พบจำนวน 4 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยบูรพา และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทำการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน (พ.ศ.2550 และ พ.ศ.2556) และรูปแบบการสอนโดยใช้กลวิธีมัลติพาร์ท (พ.ศ.2555)

3. การศึกษาตามลักษณะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ

จากการเก็บข้อมูลรูปแบบการสอนจากงานวิจัยผู้ศึกษาพบรูปแบบการสอนอ่านวรรณคดีที่พัฒนาทักษะทางการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ จำนวน 6 รูปแบบ ได้แก่ (1) รูปแบบการสอนโดยใช้แนวคิดหมวกหกใบ (2)รูปแบบการสอนแบบตกผลึก (3) รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย (4) รูปแบบการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน (5) รูปแบบการสอน 7E และ (6) รูปแบบการสอนโดยการประยุกต์ใช้ อริยสัจ 4

3.1 รูปแบบการสอนโดยใช้แนวคิดหมวกหกใบ ผู้ศึกษาพบรูปแบบการสอนโดยใช้แนวคิดหมวกหกใบในการพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณเพียงหนึ่งปีเท่านั้น คืองานวิจัยของสมันตา วีรกุล ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจาร์ณญาณ โดยใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบกับวิธีสอนแบบปกติ ในปีพ.ศ.2547 สังกัดมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งใช้แนวคิดหมวกหกใบเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนขุนช้างถวายฎีกา

3.2 รูปแบบการสอนแบบตกผลึก ผู้ศึกษาพบรูปแบบการสอนแบบตกผลึกในการพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณเพียงหนึ่งปีเท่านั้น คือ งานวิจัยของศิธา จุฑารัตน์ ศึกษาเรื่องผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวรรณคดีไทยและความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณ ในปีพ.ศ. 2549 สังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้รูปแบบการสอนแบบตกผลึกพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ โคลงภาพพระราชพงศาวดาร (พระสุริโยทัยขาดคอช้าง) และหลักศิลาจารึกหลักที่ 1

3.3 รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย ผู้ศึกษาพบรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณเพียงหนึ่งปีเท่านั้น คือ งานวิจัยของขวัญชนก นัยจรรย์ ศึกษาเรื่องผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณ ในปีพ.ศ.2551 สังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งใช้วิธีวิจัยพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณ

ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ ศิลปะ จารึกหลักที่ 1 รามเกียรติ์ ตอนนารายณ์ปราบนนทก และโคลงสุภาพษิตนฤทุมการ

3.4 รูปแบบการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ผู้ศึกษา

พบรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพียงหนึ่งปีเท่านั้น คือ งานวิจัยของธีรรัตน์ นาคละมัย ศึกษาเรื่องผลของการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ในปีพ.ศ.2559 สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งใช้ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ พระบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รามเกียรติ์ ตอนนารายณ์ปราบนนทก และโคลงภาพพระราชพงศาวดาร (พระสุริโยทัยขาดคอช้าง)

3.5 รูปแบบการสอน 7E ผู้ศึกษาพบรูปแบบการสอน 7E เพื่อพัฒนา

ทักษะทางด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพียงหนึ่งปีเท่านั้น คือ งานวิจัยของวรางคณา ชั่งโต ศึกษาเรื่องผลของการใช้รูปแบบการสอน 7E ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ในปีพ.ศ.2559 สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งใช้รูปแบบการสอน 7E พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ รามเกียรติ์ ตอนบทพากย์ช้างเอราวัณ และบทละครพูดเรื่องเห็นแก่ลูก

3.6 รูปแบบการสอนโดยการประยุกต์ใช้อริยสัจ 4 ผู้ศึกษาพบรูปแบบการสอน

โดยการประยุกต์ใช้อริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพียงหนึ่งปีเท่านั้น คือ งานวิจัยของชลธิชา หองฟุ้ง ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริม

ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ในปีพ.ศ.2560 สังกัดมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งมีการประยุกต์ใช้ரியส์ 4 เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ เงาะป่า บทละครพูดเรื่องฟอกไม่ขาว สาวเครือฟ้า ขุนช้างขุนแผน ตอนหึงลาวทอง อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง มัทนะพาธา ตอนจันทลีไสร้ายมัทนาว่าทำเสน่ห์จนถึงมัทนาถูกสุเทพณ์สาปให้เป็นดอกกุหลาบไปตลอดกาล และพระนลคำหลวง ตอนติดสกา แพ้สกาและออกจากเมือง จะเห็นได้ว่าจากการสังเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการสอนอ่านวรรณคดีที่พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ระหว่างปีพ.ศ. 2547 - 2561 รูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีจำนวน 6 รูปแบบ ซึ่งไม่มีรูปแบบใดซ้ำกันผู้ศึกษาจึงไม่อาจจะอธิบายถึงแนวโน้มของรูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ การที่จะเลือกรูปแบบใดไปใช้ต้องขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของผู้ศึกษาและการพิจารณาองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ระดับชั้นของผู้เรียน เนื้อหา เป็นต้น ซึ่งรูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณพบว่ามีผู้ใช้พัฒนาผู้เรียนถึงสามระดับ ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย(ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4) และระดับปริญญาตรี ผู้ศึกษามีข้อสังเกตว่าในช่วงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมากที่สุด คือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในปีพ.ศ.2549 ใช้รูปแบบการสอนแบบตลกผลึก และในปีพ.ศ.2559 ใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีพ.ศ. 2551 ใช้รูปแบบการสอนด้วยวิธีวิจัย และในปีพ.ศ. 2559 ใช้รูปแบบการสอน 7E ซึ่งการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเยอะกว่าระดับชั้นปีอื่นอาจจะด้วยเหตุผลที่ว่าระดับชั้น

มัธยมศึกษาตอนต้นเป็นช่วงที่ผู้เริ่มเรียนรู้การอ่านขั้นสูงตามระดับชั้นของการสอนอ่าน จึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้ผู้เรียนได้มีความแม่นยำ เพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีต่อการอ่านในขั้นที่สูงขึ้น นอกจากนี้ขอบเขตทางด้านเนื้อหาที่ใช้สำหรับการพัฒนาทักษะทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นเนื้อหาทางวรรณคดีไทยจำนวน 12 เรื่อง ในส่วนสถาบันที่ทำการศึกษารูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ พบจำนวน 3 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งทั้งสามสถาบันได้ทำวิจัยพัฒนาเรื่องดังกล่าวสถาบันละ 2 ครั้ง

4. การศึกษาตามลักษณะการอ่านเชิงวิเคราะห์

จากการเก็บข้อมูลรูปแบบการสอนจากงานวิจัยผู้ศึกษาพบรูปแบบการสอนอ่านวรรณคดีที่พัฒนาทักษะทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 4 รูปแบบ โดยแบ่งเป็นการอ่านเชิงวิเคราะห์แนวคิด รายละเอียด การสรุป และจับใจความ 2 รูปแบบ ได้แก่ (1) รูปแบบการสอนแบบSR4R ร่วมกับแผนผังความคิด (2) รูปแบบการสอนโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ การอ่านเชิงวิเคราะห์คุณค่า 1 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบวิธีการสอนแบบ SQ4R และการอ่านเชิงวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ 1 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการสอนโดยใช้เทคนิคตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูม

4.1 อ่านเชิงวิเคราะห์แนวคิด รายละเอียด การสรุป และจับใจความ มี 2 รูปแบบ ได้แก่

4.1.1 รูปแบบการสอนแบบSR4R ร่วมกับแผนผังความคิด ผู้ศึกษาพบรูปแบบการสอนแบบ SR4R ร่วมกับแผนผังความคิดเพื่อพัฒนาทักษะทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ แนวคิด รายละเอียด การสรุป และจับใจความเพียงหนึ่งปีเท่านั้น คือ งานวิจัยของกานต์ชนก ต้วงตะกั่ว ศึกษาเรื่องการศึกษา

ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์จากการใช้วิธีสอนแบบ SR4R ร่วมกับแผนผังความคิด ในปีพ.ศ.2557 สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ซึ่งใช้การสอนแบบSR4R ร่วมกับแผนผังความคิด เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ บทนมัสการมาตาปิตีคุณและนมัสการอาจารย์คุณ หัวใจชายหนุ่ม นิทานเวตาลเรื่องที่ 10 อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง นิราศนรินทร์คำโคลง และเรื่องทุกข์ของชาวนาในบทกวี

4.1.2 รูปแบบการสอนโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ ผู้ศึกษาพบรูปแบบการสอนโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ แนวคิด รายละเอียด การสรุป และจับใจความ เพียงหนึ่งปี คือ งานวิจัยของเกศินี ปุงปีแก้ว ศึกษาเรื่องการใช้เทคนิคจิกซอร์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีไทย ในปีพ.ศ.2559 สังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งใช้เทคนิคจิกซอร์พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ รามเกียรติ์ ตอนนารายณ์ปราบนนทก และนิราศเมืองแกลง

4.2 การอ่านเชิงวิเคราะห์คุณค่า คือ รูปแบบวิธีการสอนแบบ SQ4R ผู้ศึกษาพบรูปแบบวิธีการสอนแบบ SQ4R เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์คุณค่าเพียงหนึ่งปีเท่านั้น คือ บทความวิจัยของประวีณา ชูชาติ ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ในปีพ.ศ. 2561 สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ซึ่งใช้รูปแบบวิธีการสอนแบบ SQ4R เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์คุณค่าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง

4.3 การอ่านเชิงวิเคราะห์ไวยากรณ์ คือ รูปแบบการสอนโดยใช้เทคนิคตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูมผู้ศึกษาพบรูปแบบการสอนโดยใช้เทคนิคตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูมเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ไวยากรณ์เพียงหนึ่งปีเท่านั้น คือ งานวิจัยของภารตี โพธิ์ราม ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูมในการส่งเสริมทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ไวยากรณ์ในวรรณคดีไทย ในปีพ.ศ. 2560 สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ซึ่งใช้เทคนิคตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูมเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ไวยากรณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีขอบเขตทางด้านเนื้อหา ได้แก่ เรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร และอิศรญาณภาษิต

จะเห็นได้ว่าการสังเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการสอนอ่านวรรณคดีที่พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระหว่างปีพ.ศ. 2547 - 2561 รูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ มีจำนวน 4 รูปแบบแบ่งออกเป็น 3 ประเภท (1) การอ่านเชิงวิเคราะห์แนวคิด รายละเอียด การสรุป และจับใจความ มี 2 รูปแบบ (2) การอ่านเชิงวิเคราะห์คุณค่า มี 1 รูปแบบ และ (3) การอ่านเชิงวิเคราะห์ไวยากรณ์ มี 1 รูปแบบ อีกทั้งในแต่ละรูปแบบไม่ได้ปรากฏซ้ำผู้ศึกษาจึงไม่สามารถอธิบายถึงแนวโน้มของรูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้ว่ารูปแบบใดเป็นที่นิยมในช่วงเวลาดังกล่าว แต่การเลือกนำไปใช้จะขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ศึกษาว่ามีความต้องการพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ในลักษณะใด และให้พิจารณาถึงองค์ประกอบอื่นร่วมด้วย เช่น ระดับของผู้เรียน เนื้อหา เป็นต้น รวมถึงความเหมาะสมของรูปแบบที่จะนำไปใช้ศึกษา ส่วนผู้เรียนที่มีการทำการวิจัย คือ ผู้เรียนในช่วงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3 และ 4 โดยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการทำวิจัย

เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน 2 ครั้ง ได้แก่ ปีพ.ศ. 2557 และ ปีพ.ศ.2560 ผู้ศึกษา มีข้อสังเกตว่าการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ซึ่งใช้ผู้เรียนในช่วงชั้นมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย เพราะน่าจะมีความเกี่ยวข้องกับลำดับชั้นการสอนอ่าน เนื่องจากนักเรียนในช่วงดังกล่าวจะอยู่ในชั้นการสอนอ่านชั้นที่ 6 คือ ชั้นวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้นมุ่งสอนการอ่านขั้นสูงจึงน่าจะมีความจำเป็นที่จะพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์และเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนในชั้นที่สูงขึ้น นอกจากนี้ขอบเขตทางด้านเนื้อหาในการพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์มีเนื้อหาของวรรณคดีไทย จำนวน 10 เรื่อง และในส่วนของสถาบันที่ทำการศึกษามีจำนวน 4 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

สรุปและการอภิปรายผล

การสำรวจสถานภาพรูปแบบการสอนอ่านวรรณคดีไทยจากงานวิจัยระหว่างปี พ.ศ.2547 - 2561 พบว่าองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านวรรณคดีไทยมีทั้งหมด 15 รูปแบบ แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ตามลักษณะการอ่านที่พบโดยผู้ศึกษาจะสรุปเป็นตารางดังนี้

ตาราง 1 สรุปรูปแบบการสอนที่แบ่งตามลักษณะการอ่านที่พบจากงานวิจัย

ลักษณะการอ่าน	รูปแบบการสอน	ระดับชั้น	ปี
1. การอ่าน จับใจความ	1. รูปแบบการสอน โดยใช้กลวิธี อาร์ อี เอ พี	ชั้นประถม ศึกษาปีที่ 5	2559

ลักษณะการอ่าน	รูปแบบการสอน	ระดับชั้น	ปี
2. การอ่านเพื่อความเข้าใจ	1. รูปแบบการสอนตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3	2547, 2550, 2553, 2556
	2. รูปแบบการเรียนรู้คำศัพท์ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน	ระดับปริญญาตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	2551
	3. รูปแบบการสอนโดยใช้กลวิธีมัลติพาร์ท	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	2555
	4. รูปแบบการสอนโดยใช้เทคนิค CIRC	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	2559
3. การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ	1. รูปแบบการสอนโดยใช้แนวคิดหมวกหกใบ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	2547
	2. รูปแบบการสอนแบบตกลูก	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	2549
	3. รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	2551
	4. รูปแบบการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	2559

ลักษณะการอ่าน	รูปแบบการสอน	ระดับชั้น	ปี
	5.รูปแบบการสอน 7 E	ชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 3	2559
	6. รูปแบบการสอนโดยการ ประยุกต์ใช้อริยสัจ 4	ระดับปริญญาตรี	2560
4. การอ่านเชิง วิเคราะห์ โดยแบ่งออก เป็นการ อ่านเชิงวิเคราะห์ แนวคิด ราย ละเอียด การสรุป และจับใจความ 2 รูปแบบ การอ่าน เชิงวิเคราะห์ คุณค่า 1 รูปแบบ และ การอ่านเชิง วิเคราะห์ไวยากรณ์ ภาพพจน์ 1 รูป แบบ	1. รูปแบบการสอนแบบ SR4R ร่วมกับแผนผังความ คิด 2. รูปแบบการสอนโดยใช้ เทคนิคจิกซอร์ว 3. รูปแบบวิธีการสอนแบบ SQ4R 4. รูปแบบการสอนโดย ใช้เทคนิคตั้งคำถามตาม แนวคิดของบลูม	ชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 3	2557 2559 2561 2560
รวม 4 ลักษณะ	15 รูปแบบ	4 ระดับชั้น	11 ปี

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าการอ่านจับใจความพบรูปแบบการสอนเพียง 1 รูปแบบเท่านั้น คือ รูปแบบการสอนโดยใช้กลวิธี อาร์ อี เอ พี ต่อมา

คือลักษณะการอ่านเพื่อความเข้าใจพบรูปแบบการสอนจำนวน 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) รูปแบบการสอนตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน (2) รูปแบบการเรียนรู้คำศัพท์ ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน (3) รูปแบบการสอนโดยใช้กลวิธีมัลติพาร์ท และ (4) รูปแบบการสอนโดยใช้เทคนิค CIRC ซึ่งรูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจมีแนวโน้มไปทางรูปแบบการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน เพราะพบมากที่สุดถึง 4 ครั้ง (ปีพ.ศ. 2547, 2550, 2553, 2556) และใช้พัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนได้ถึงสามระดับชั้น คือ ระดับชั้นประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) และระดับปริญญาตรี ต่อมาคือลักษณะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ พบรูปแบบการสอนจำนวน 6 รูปแบบ ได้แก่ (1) รูปแบบการสอนโดยใช้แนวคิดหมวกหกใบ (2) รูปแบบการสอนแบบตกผลึก (3) รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย (4) รูปแบบการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน (5) รูปแบบการสอน 7E และ (6) รูปแบบการสอนโดยการประยุกต์ใช้อริยสัจ 4 ซึ่งทั้ง 6 รูปแบบนี้ไม่สามารถอธิบายถึงแนวโน้มของรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจได้เพราะแต่ละรูปแบบที่กล่าวมาพบเพียงรูปแบบละ 1 ครั้งเท่านั้น การที่จะนำรูปแบบการสอนใดไปใช้ก็จะต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นร่วมด้วย เช่น ระดับชั้นของผู้เรียน เนื้อหาที่จะสอน เป็นต้น และลักษณะการอ่านเชิงวิเคราะห์ พบรูปแบบการสอนจำนวน 4 รูปแบบ โดยแบ่งเป็นการอ่านเชิงวิเคราะห์แนวคิด รายละเอียด การสรุป และจับใจความ 2 รูปแบบ ได้แก่ (1) รูปแบบการสอนแบบ SR4R ร่วมกับแผนผังความคิด (2) รูปแบบการสอนโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ว การอ่านเชิงวิเคราะห์คุณค่า 1 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบวิธีการสอนแบบ SQ4R และการอ่านเชิงวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ 1 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการสอนโดยใช้เทคนิคตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูม ซึ่งรูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ก็ไม่สามารถ

อธิบายถึงแนวโน้มได้เช่นเดียวกับการสอนที่พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมี
วิจาร์ณญาณ การที่จะเลือกรูปแบบใดไปใช้ก็จะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบอื่น
ร่วมด้วยเช่นกัน จากรูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางการอ่านวรรณคดี
ไทยที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้ศึกษาพบว่ารูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมมากที่สุดและใช้
กับพัฒนาทักษะทางการอ่านถึง 2 ลักษณะ คือ รูปแบบการสอนตามทฤษฎี
การตอบสนองของผู้อ่าน ซึ่งใช้พัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ และการ
อ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษา (ประถมศึกษาปีที่ 6)
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3)
และระดับปริญญาตรี

ระดับชั้นของผู้เรียนที่มีการพัฒนาทักษะการอ่านมากที่สุด คือ ระดับ
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการพัฒนาทักษะทางการอ่านทั้งการอ่านเพื่อความ
เข้าใจ การอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณ และการอ่านเชิงวิเคราะห์ ซึ่งการพัฒนา
ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
มีความสอดคล้องกับลำดับชั้นการสอนอ่านของ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2542)
แต่การพัฒนาทักษะทางการอ่านเพื่อความเข้าใจและการอ่านอย่างมี
วิจาร์ณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่สอดคล้องกับลำดับชั้น
การสอนอ่านของ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2542) ผู้ศึกษาจึงมีข้อสังเกตว่าการที่
ผู้วิจัยพัฒนาทักษะทางการอ่านเพื่อความเข้าใจและการอ่านอย่างมี
วิจาร์ณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อต้องการให้ผู้เรียนมีความ
สามารถทางการอ่านเพื่อความเข้าใจและการอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณยิ่งขึ้น
และจะได้เป็นพื้นฐานที่ดีต่อการฝึกทักษะการอ่านในระดับสูงต่อไป เพราะทักษะ
การอ่านระดับสูงจะต้องประกอบด้วยทักษะการอ่านทุกชั้น เริ่มตั้งแต่การอ่าน
เพื่อความเข้าใจ การอ่านจับใจความ การอ่านอย่างมีวิจาร์ณญาณ และการอ่าน
เชิงวิเคราะห์วิจาร์ณ ในส่วนของขอบเขตทางด้านเนื้อหาที่ใช้เป็นเครื่องมือในการ
พัฒนาทักษะทางการอ่านในแต่ละรูปแบบจะใช้วรรณคดีวรรณกรรมเรื่องที่

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น แต่ในส่วนของวรรณกรรมท้องถิ่นที่นำมาเป็นเครื่องมือจะเป็นเรื่องใดนั้นอาจจะขึ้นอยู่กับผู้วิจัยว่าจะเลือกเรื่องใดมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการอ่าน ซึ่งจากการสังเคราะห์จะเห็นว่ารูปแบบการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านที่พัฒนาทักษะทางด้าน การอ่านเพื่อความเข้าใจในปี 2550 ใช้วรรณกรรมล้านนา 5 เรื่อง ได้แก่ (1) นกกระจาบ (2) กำพร้าบัวตอง (3) เจ้าสุวัตรกับนางบัวคำ (4) น้อยไชยา และ (5) หงส์หิน นอกจากนี้สถาบันที่ทำการศึกษารูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางด้าน การอ่านวรรณคดีมีทั้งหมด 8 สถาบัน และสถาบันที่ทำการศึกษามากที่สุด คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างปี พ.ศ.2547 - 2561 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางด้าน การอ่านวรรณคดีถึง 6 ปี ได้แก่ ปี พ.ศ.2547, 2549, 2550, 2551, 2555 และ 2556

ดังนั้นจะเห็นว่าจากการสำรวจสถานภาพรูปแบบการสอนอ่านวรรณคดีไทยจากงานวิจัย ระหว่างปี พ.ศ.2547 - 2561 พบรูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางด้าน การอ่านวรรณคดีไทยทั้งหมด 15 รูปแบบ และใช้กับผู้เรียน 4 ระดับชั้น และแนวโน้มรูปแบบการสอนที่เป็นที่นิยมมากที่สุดในช่วงระยะเวลาดังกล่าว คือ การสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ซึ่งใช้พัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ และการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ สำหรับผู้เรียนระดับชั้น ประถมศึกษา(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) และระดับปริญญาตรี นอกจากนี้จะทำให้เห็นถึงแนวโน้มรูปแบบการสอนที่ได้รับความนิยมในช่วงเวลาดังกล่าวแล้วยังทำให้ผู้ศึกษาได้เห็นองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่พัฒนาทักษะทางด้าน การอ่านวรรณคดีไทยที่มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปี อีกทั้งทำให้ได้เห็นรูปแบบการสอนที่หลากหลาย รวมไปถึงเทคนิคต่าง ๆ ที่นำมาใช้ร่วมกับรูปแบบการสอน ซึ่งบทความนี้นอกจากจะเป็นการสังเคราะห์องค์ความรู้รูปแบบ

การสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางการอ่านวรรณคดีไทยแล้ว ยังถือเป็นการเปิด
มุมมองทางวิชาการในด้านรูปแบบการสอนภาษาไทยที่จะส่งผลต่อการพัฒนา
นวัตกรรมรูปแบบการสอนในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กานต์ชนก ต้วงตะกั่ว. (2557). การศึกษาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการใช้วิธีสอนแบบ SR4R ร่วมกับแผนผังความคิด. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- เกศินี ปุงปีแก้ว. (2559). การใช้เทคนิคจิกซอว์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียน เชิงวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ขวัญชนก นัยจรรย์. (2551). ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรวรรณ อิศระพงศ์ไพศาล. (2555). ผลของการสอนวรรณคดีไทยโดยใช้กลวิธีมัลติพาร์ทที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ การเขียนเรียงความทางวิชาการ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จิตรลดา คำนวนสิน. (2556). การพัฒนารูปแบบหนังสือวรรณคดีไทย อิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมโยงร่วมกับโซเซียลมีเดียตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ประถมศึกษา. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลธิชา หอมฟุ้ง. (2560). การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้อริยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. ปรินญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทศนา แคมมณี. (2561). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรรัตน์ นาคละมัย. (2559). ผลของการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เนตรนภา ประสิงห์. (2553). ผลการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองจอกพิทยานุสรณ์ สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- เพชร วิจิตรนาวิน. (2551). ผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้คำศัพท์ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่1. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ ศิริสมบุรณ์เวช. (2547). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองต่อวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต. ปรินญาครุศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภารตี โพธิ์ราม. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูม ในการส่งเสริมทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ในวรรณคดีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. มะลิวัลย์ พรนิคม. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวรรณคดีไทย โดยใช้เทคนิค
- CIRC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรางคณา ชั่งโต. (2559). ผลของการใช้รูปแบบการสอน 7E ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วัชรพล วิบูลยศรีน. (2561). **วิธีวิทยาการจัดการเรียนวิชาภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิธรา จุฑารัตน์. (2549). **ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวรรณคดีไทยและความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมันตา วีรกุล. (2547). **การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านวรรณคดีไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบกับวิธีสอนแบบปกติ**. ปรินญาการศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2542). **หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ปฐมาภรณ์ สุกใส. (2559). **ผลของการสอนโดยใช้กลวิธี อาร์ อี เอ พี ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและการเขียนย่อความในวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. ปรินญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2524). **วิธีการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

- ประวีณา ชูชาติ. (2561). การพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9. 862 - 872. 20 มีนาคม 2561, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ปาริชาติ ตามวงศ์. (2550). ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและเจตคติต่อวรรณกรรมล้านนาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุমানราชธน,พระยา. (2516). ประชุมเรื่องพระรามและแง่คิดจากวรรณคดี. กรุงเทพฯ : บรรณาการ.